

بررسی ژنز فسفات های دونین بالایی (روستای ایلانقره در منطقه ماکو

محمد اکرمی^{۱*}، جعفر شریفی^۲، رحیم مهاری^۳

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته رسوب شناسی و سنگ رسوبی- دانشگاه آزاد اسلامی تبریز- ایران

۲. عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور مرکز تبریز- ایران

۳. عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی تبریز- ایران

پست الکترونیک: m.akrami44@yahoo.com

چکیده

منطقه مورد مطالعه در شمال شرقی ماکو دهکده ایلانقره قرار دارد. نهشته های دونین بالایی در این منطقه ۱۱۷۰ متر از تناوب سنگ آهک براکیوپودا دار، کاستروپودا، گرینوئید و استراکودا دار ماسه سنگ- گلسنگ و شیل سیاه رنگ تشکیل شده است. خصوصیات سنگ شناسی و میکرو رخساره های کربناته در میکروسکوپ نوری بررسی شده و ریز رخساره های گرینستون، پکستون، وکستون و مادستون تعیین شده و ذرات بیوکلاست و اینتراکلاستها اغلب جهت یافته دارای ویژگیهای انرژی بالا و آرام را نشان میدهند. ماسه سنگها از کوارتز آرنایت، کوارتز واکه و گل سنگ با ساختهای فلاسری و طبقه بندی مورب و بعضاً ذرات کوارتز در داخل گلسنگ قالب براکیوپوداها را پر کرده است. آنالیز کانی شناسی نهشته های کربناته و ماسه سنگها با دیفراکسیون اشعه ایکس (XRD) کانیهای کلسیت، دولومیت، کربنات فلور آپاتیت، کوارتز، همتایت، کائولنیت، مونتمورلنیت، آل بیت، و هالیت تعیین شده است. آنالیز شیمیایی نهشته های کربناته و کوارتزیتها با فلورانس اشعه ایکس (XRF) به صورت اکسیدهای اصلی و عناصر کم یاب و عناصر خاکی تعیین شده و مقدار فسفر ($P_2O_5\%$) در نمونه ها کم و بالای ۱.۵٪ نمی باشد نمونه کربناتهای فسفات در میکروسکوپ الکترونی SEM مطالعه شده به مقدار کم توده کانیهای آپاتیت و بصورت گرانولار و باکتریهای کپسولی شکل که در کانیزایی فسفاتها برای متلاشی کردن مواد آلی و تمرکز فسفر نقش اساسی دارند در متن سنگ مشاهده میشوند. در فسفاتزایی مواد آلی، عدم ورود کلاستیکها به محیط و رشد موجودات، ساکن بودن محیط رسوبی، شرایط Ph-Eh محیط رسوبی و آب و هوا نقش اساسی را دارند ولی شرایط حاکم بر محیط بر عکس شرایط فسفات زایی است فقط در کنار دریای دونین وجود لاکونها برای تشکیل فسفات مناسب بود و فسیلهای موجود در این لاکونها دارای سیمان فسفات هستند که بعداً با طوفانها و امواج متلاشی شده به اعماق دریا حمل شده اند. جهت یابی ذرات آلومین نیز این امر را تایید میکند.

واژه های کلیدی: دونین، سازند ایلانقره، فسفات، ژئوشیمی، کانی شناسی، میکروسکوب الکترونی،

۱- مقدمه

برش مورد مطالعه در روستایی ایلانقره ۲۰ کیلومتری شمال خاوری شهرستان ماکو قرار گرفته است. در منطقه مورد مطالعه رخنمون های قابل توجهی از سازند ایلانقره وجود دارد که از لحاظ رسوبی مورد مطالعه قرار گرفته اند لذا بررسی این منطقه می تواند در به وجود آمدن دانش بنیادی و کاربردی زمین شناسی منطقه سهم بسزایی داشته باشد و هدف از این مطالعه بررسی ژنز فسفات های رسوبی منطقه و شناسایی رخساره های تشکیل دهنده و تعیین درصد فسفات ($P_2O_5\%$) در منطقه و کاربرد آن می باشد.